

NEMZETI BESZÁMOLÓ AZ AARHUSI EGYEZMÉNY VÉGREHAJTÁSÁRÓL

1. A nemzeti beszámoló összeállításának folyamata

1. Az Aarhusi Egyezmény¹ (a továbbiakban: Egyezmény) nemzeti végrehajtásért a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (a továbbiakban: KvVM) felelős. A nemzeti beszámolót a KvVM széleskörű társadalmi konzultáció keretében készítette el. A részes felek I/8. és II/10. számú határozatán túl a KvVM megfelelően figyelembe vette a Megfelelési Bizottság tartalmi és eljárási ajánlásait² is (a Megfelelési Bizottság kérdéseit *kiemelés nélküli dőlt betűvel* jelezzük). Ennek megfelelően:

- 2007. szeptember 14-én a KvVM honlapján közzétette a nemzeti beszámoló vázlatát (illetve azt elektronikusan továbbította egyes társadalmi szervezetnek), amelyre október elejéig bárki észrevételt tehetett;
- 2007. november 12-én a KvVM honlapján közzétette – a beérkezett észrevételekre tekintettel összeállított – nemzeti beszámoló tervezetét (illetve azt elektronikusan továbbította egyes társadalmi szervezetnek), amelyre december 3-ig bárki észrevételt tehetett;
- ezzel egyidejűleg a KvVM felkérte
  - o az Országos Környezetvédelmi Tanácsot (ld. 16. pont lent), továbbá
  - o a beszámoló által érintett egyéb minisztériumokat (Egészségügyi Minisztérium, Gazdasági és Közlekedési Minisztérium, Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium, Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium), valamint hatóságokat (Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség, Országos Meteorológiai Szolgálat)hogya alakítsák ki a véleményüket a nemzeti beszámoló tervezetéről;
- az Országos Környezetvédelmi Tanács állásfoglalása, valamint a beérkezett társadalmi és hatósági vélemények alapján a KvVM a nemzeti beszámolót 2007. december 28-án véglegesítette.

2. A minél nagyobb átláthatóság és használhatóság érdekében a KvVM nem élt azon – a jelentéstételi szabályok által biztosított – opcióval, mely elegendőnek ítélte a 2005. évi beszámolóhoz képest bekövetkezett változások rögzítését, hanem teljes egészében új nemzeti beszámolót készített el.

2. Az Egyezmény alkalmazásával kapcsolatos lényeges körülmények (opcionális)

3. A 3. cikk alkalmazása (általános rendelkezések)

3. cikk (1) bekezdés (az Egyezmény végrehajtásának tiszta, átlátható és egyértelmű kerete): történtek-e olyan, nem környezetvédelmi tárgyú, ám környezetvédelmi szempontból releváns

¹ Egyezmény a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban való részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról. Kihirdette a 2001. évi LXXXI. törvény.

² Guidance on Reporting Requirements, prepared by the Compliance Committee, ECE/MP.PP/WG.1/2007/L.4. A jelen beszámoló nem verbatim, hanem értelemszerűen, adott esetben összevonva adja vissza a Megfelelési Bizottság relevánsnak tartott kérdéseit.

³ Az üzleti titok a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó olyan információ, amelynek nyilvánosságra hozatala, illetéktelenek által történő megszerzése vagy felhasználása a jogosult jogszerű pénzügyi, gazdasági vagy piaci

jogszabályi változások, amelyek csökkentik a társadalmi részvétel lehetőségét (pl. gyorsforgalmi utak építése kapcsán)?

3. A 2005. évi nemzeti beszámoló elfogadása óta – a 2005-ben elfogadott Almati Nyilatkozat 5. pontjával összhangban – Magyarországon nem történt olyan jogszabályi változás, amely a társadalmi részvétel fennálló lehetőségeit környezetvédelmi, vagy környezetvédelmi szempontból releváns egyéb eljárások kapcsán csökkentette volna.

4. A fennálló részvételi jogok, illetve az Egyezmény releváns rendelkezéseinek megsértése miatt egy társadalmi szervezet két ízben is eljárást kezdeményezett a Magyar Köztársaság ellen a Megfelelési Bizottság előtt, melyek tárgya a Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közúthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló 2003. évi CXXVIII. törvény, valamint az utak építésének, forgalomba helyezésének és megszüntetésének engedélyezéséről szóló 15/2000. (XI. 16.) KöViM rendelet módosításai voltak (ACCC/C/2004/04 sz. és ACCC/C/2005/13 sz. ügyek). Az ACCC/C/2004/04 sz. ügyben a Megfelelési Bizottság állásfoglalását az első nemzeti beszámoló előtt fogadta el, melyet a Résztes Felek 2. Találkozója jóváhagyott.

5. Az ACCC/C/2005/13 sz. ügyben a Megfeleléségi Bizottság azt vizsgálta, hogy egyrészt a gyorsforgalmi utak építésével kapcsolatban az ún. célkitermelőhelyek egyszerűsített bányászati engedélyezési szabályai, másrészt az autópálya-nyomvonal kijelölés módosított szabályai sértik-e az Egyezmény szabályait, illetve csorbítják-e a fennálló részvételi jogokat. A Megfeleléségi Bizottság megállapította, hogy mivel az említett összetett engedélyezési eljárások kapcsán a környezeti hatásvizsgálati rész – mint a társadalmi részvétel biztosításának elsődleges kerete – és az ehhez kapcsolódó jogorvoslati lehetőségek változatlanok maradtak, nem sérültek a fennálló társadalmi részvételi lehetőségek. A Megfeleléségi Bizottság elfogadta a kormány érvelését, mely szerint a bányászati engedélyezési, valamint az útépitési engedélyezési eljárás nem tárgyai az Egyezménynek, ezért az azokban történt változások értelemszerűen nem relevánsak a megfelelés vizsgálatakor.

3. cikk (2) bekezdés (a nyilvánosság részére nyújtott támogatás és iránymutatás a közrészvétel elősegítése érdekében)

Melyek a közigazgatási jog által a nyilvánosság számára biztosított jogi lehetőségek eljárási jogaik érvényesítésére?

6. A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) alapelveként írja elő, hogy a közigazgatási hatóság hatáskörének gyakorlása során az ügyféllel való együttműködés követelményének megfelelően köteles eljárni. A törvény értelmében a közigazgatási hatóság az ügyfél és az eljárás más résztvevője számára biztosítja, hogy jogaikról és kötelezettségeikről tudomást szerezzenek, és előmozdítja az ügyféli jogok gyakorlását. A hatóság a jogi képviselő nélkül eljáró ügyfelet tájékoztatja az ügyre irányadó jogszabály rendelkezéseiről, az őt megillető jogokról és az őt terhelő kötelezettségeikről, illetve a kötelezettség elmulasztásának jogkövetkezményeiről, továbbá a természetes személy ügyfél részére a jogi segítségnyújtás igénybevételének feltételeiről.

A jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvénynek megfelelően a jogi segítő a fél számára jogi tanácsot ad vagy beadványt, egyéb iratot készít, amelynek jogszabályban

meghatározott mértékű munkadíját és költségeit az állam a fél helyett a jogi segítő részére megfizeti vagy megelőlegezi. Az említett törvény meghatározza azokat az eseteket, amelyekben a jogi segítségnyújtás igénybevételeire lehetőség van.

Melyek a részvételi jogok érvényesülése előmozdításának intézményi keretei (közönségszolgálati irodák, tájékoztatási tisztviselők stb.)?

7. A környezeti jogokkal kapcsolatos aktív lakossági tájékoztató tevékenységet elsősorban a KvVM Közönségszolgálati Irodája, valamint az ún. Zöld-Pont tájékoztató irodák végeznek. A Közönségszolgálati Iroda 1997 óta működik, 2005-ben ezt egészítette ki a területi szerveknél (felügyelőségek, környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok, nemzeti park igazgatóságok) létrehozott Zöld-Pont Irodák hálózata. A Zöld-Pont Irodák hálózatának célja naprakész információk biztosítása, valamint a környezetvédelmet, természetvédelmet és vízügyet érintő szakmai ügyek elintézése (az irodák adatforgalmáról ld. 30. pont lent). Jelenleg 46 iroda működik az országban (a korábbiakban említettekén túl környezetvédelmi központok, területi kirendeltségek, valamint további szervezetek keretében), amelyek feladatai többek között:

- lakossági panaszok, bejelentések intézése,
- tájékoztatás, az aktuális környezeti adatok, információk gyűjtése, kezelése, szolgáltatása,
- adatbázisok létrehozása és karbantartása, jogszabályokhoz való hozzáférés biztosítása,
- kapcsolattartás más minisztériumok, hatóságok, társadalmi szervezetek hasonló feladatokat ellátó ügyfélszolgálatával,
- nyilvántartás a megkeresésekről.

Környezetegészségügyi kérdésekkel kapcsolatos lakossági tájékoztató tevékenységet az Egészségügyi Minisztériumon belüli Ügyfélszolgálat végez, amelynek feladata többek között:

- lakossági panaszok, bejelentések intézése,
- tájékoztatás a hatályos egészségügyi szabályozásról
- kapcsolattartás más minisztériumok, hatóságok, társadalmi szervezetek hasonló feladatokat ellátó ügyfélszolgálatával,
- nyilvántartás a megkeresésekről
- személyes ügyfélszolgálat működtetése.

8. Az állami fenntartású tájékoztató, tanácsadó hálózatot egészíti ki a társadalmi szervezetek által létrehozott, részben állami támogatás mellett üzemeltett civil hálózat: a Környezeti Tanácsadó Irodák Hálózata (Kötháló). A Kötháló – amely 20 irodával rendelkezik szerte az országban – azon zöld szervezeteket fogja össze, amelyeknek kiemelt tevékenysége a lakossági környezeti tanácsadás. A hálózat főbb tevékenységi köre a lakossági tájékoztatás, adatbázisok frissítése, tájékoztató kiadványok, szórólapok, tematikus füzetek készítése és terjesztése, valamint rendezvények szervezése. A Kötháló emellett segítséget nyújt a környezetvédelmi jogérvényesítés eszközeinek alkalmazásában a lakosság számára.

9. Említést érdemel, hogy a magyar Országgyűlés a jelen beszámoló elkészítésének ideje alatt fogadta el a kifejezetten környezetvédelmi ügyekre szakosodott új ombudsmani hivatal, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosának megteremtéséről szóló törvényjavaslatot. Ezen ombudsman kiemelt szerepet kapna az állampolgári jogoknak a környezeti ügyekben való állami érvényesítése elősegítésében.

Vannak-e képzési programok a környezetvédelmi feladatokat ellátó tisztviselők, valamint bírák számára.

10. 2006 során a környezetvédelmi hatóságként eljáró környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségek érintett munkatársai tájékoztató képzésen vettek részt a környezeti hatásvizsgálat, valamint az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás új – a 2005 végén elfogadott 314/2005. (XII. 25.) Korm. rend. szerinti – szabályainak megismerése céljából. A képzés részét képezte a társadalmi részvétel ezen eljárásokban érvényesülő új szabályainak ismertetése is. 2005 folyamán a 2005-ben hatályba lépett új közigazgatási hatósági eljárásról szóló törvény (Ket. ld. 6. pont fent) – mely általános jelleggel határozza meg a hatósági eljárásokban érvényesülő ügyféli jogokat – alkalmazásával kapcsolatban is képzésen vettek részt a környezetvédelmi hatóságok érintett munkatársai.

A KvVM tervei között szerepel, hogy 2008 során további képzésre kerüljön sor a hatósági munkában részt vevők számára, kifejezetten az Egyezmény hazai jogszabályi rendelkezésekben megjelenő elemeinek alkalmazására vonatkozóan.

11. Magyarországon mindeztidáig nem került sor a bírának az Egyezménnyel kapcsolatos célirányú képzésére.

3. cikk (3) bekezdés (környezeti oktatás, nevelés és környezettudatos gondolkodás kialakítása)

Hogyan kezeli az alap-, közép- és felsőfokú oktatási rendszer a környezetvédelmi kérdéseket?

12. Magyarországon a környezeti nevelés markáns részét képezi a közoktatási rendszernek. Ennek elsődleges keretei a Nemzeti Alaptanterv, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja és a Nemzeti Környezetvédelmi Program. A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény előírásai alapján a KvVM az Oktatási és Kulturális Minisztériummal (a továbbiakban: OKM) megkötött együttműködési megállapodás alapján közösen jár el. A két tárca kiemelkedő szerepet szán a környezeti nevelésnek, a fenntartható fejlődés elvein alapuló szemléletmód, a környezetért felelős állampolgári magatartáshoz szükséges ismeretek, eszközök és módszerek terjesztésének. A környezeti nevelés az alábbi oktatási keretek közt valósul meg:

(a) Környezeti nevelési hálózatok, programok (alap- és középfokú oktatás):

- A *Zöld Óvoda Hálózat* kialakításával kiterjesztettük a környezeti nevelést az alapfokú oktatásban. Kialakultak azok az óvodapedagógusi alkotóműhelyek, ahol példamutató eredmények születtek a pedagógiai módszertan vonatkozásában, valamint kialakult az óvodai környezeti nevelés tárgyi eszközrendszere. A KvVM és az OKM minden évben pályázatot ír ki a „Zöld Óvoda” cím elnyerésére, amelyet eddig 109 óvoda nyert el. A két tárca a címet elnyert óvodák számára további új programok közreadásával kívánja támogatni az óvodai környezeti nevelést.

- Az *Ökoiskola Magyarországi Hálózat* egy nemzetközi hálózat részeként 2000 márciusa óta működik, az OECD – CERI (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezete – Oktatási Innovációs és Kutatási Központ) ENSI (Iskolai Környezeti Nevelési Kezdeményezések) projekt keretében. A hálózat összefogja, információkkal, továbbképzésekkel, rendezvényekkel segíti azokat az iskolákat, amelyek súlyt fektetnek a fenntartható fejlődés, és különösen ennek környezeti aspektusai oktatására. A KvVM és az

OKM évente ír ki pályázatot az „Ökoiskola” cím elnyerésére, amely minden magyar közoktatási intézmény számára nyitott. Eddig 272 intézmény rendelkezik ezzel a címmel.

- Az *Erdei Iskola Program* biztosítja a többnapos, tanítási időben megvalósuló, a környezethez illeszkedő nevelési, tanulási lehetőséget. Kapcsolódva az Erdei Iskola Programhoz a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium támogatásával az erdőgazdálkodók harminc erdészeti iskolát hoztak létre és üzemeltetnek, szolgálják a fiatal generációk környezeti nevelését, az erdő, az erdőgazdálkodás, a természet megismerését. A tanítás tartalmilag és tantervileg egyaránt szorosan kapcsolódik a választott helyszín természeti, ember által létesített és szociokulturális környezetéhez. Célja, hogy minden iskolás gyermek legalább egyszer eljusson bentlakásos erdei iskolába. A KvVM és az OKM, valamint az Erdei Iskolai Programban érdekelt intézmények és szervezetek képviselőiből kialakított Érdekegyeztető Tanács (ÉT) minősítő munkája alapján a két tárca Erdei Iskola szolgáltatást minősítő tanúsítványt ad ki. Eddig 67 db Erdei Iskola rendelkezik minősítéssel. A KvVM, az OKM és a KOKOSZ 2007 októberében együttműködési megállapodást írt alá az Erdei Óvoda és Iskola Szolgáltatások minősítési eljárásáról. A minősítési folyamat 2013-ra várható eredménye, hogy kialakul egy kb. 150-160 helyszínből álló, az országot egyenletesen lefedő, garantált minőségű hálózat, amely hosszú távon a fenntarthatóságot szolgáló oktatás központjává válik.

- Magyarország 1999-ben csatlakozott a *GLOBE (Global Learning and Observations to Benefit the Environment) Környezeti Nevelési Programhoz*, amelyben jelenleg 30 középiskola vesz részt. A hazai programot két minisztérium (OKM, KvVM) támogatja. A két tárca a további munka megfelelő szintű fenntartása érdekében pályázatot ír ki GLOBE bázisiskola címre.

- A KvVM célkitűzése továbbá a környezeti és természeti irányút *tehetség gondozás, tanulmányi versenyek, vetélkedők* szakmai tartalmának fejlesztése, szakmai szempontok érvényesítése, a versenyek tematikájának, feladatsorainak összeállítása, a tárcaképviselő biztositása. Az országosan meghirdetett tanulmányi versenyeken kb. 35 000 diák, 1000 tanár vett részt a jelen beszámolási időszakban.

(b) *A környezetvédelmi és vízügyi szakképzés:*

A környezetvédelmi és vízügyi szakképzést a KvVM a Szociális és Munkaügyi Minisztériummal (SZMM) egyetértésben valósítja meg. A jövőbeni környezetvédelmi szakképzés keretei a *Nemzeti Fejlesztési Terv Humán erőforrás Operatív Program* alatt kerültek meghatározásra.

(c) *Környezetvédelem a felsőoktatásban:*

A környezettudatos gondolkodás terjesztésének fontos felsőoktatási fórumai az egyetemi, főiskolai hallgatók részvételével lebonyolított tudományos diákköri konferenciák. Az Országos Felsőoktatási Környezetvédelmi Diák Konferenciát két évente rendezik meg, miniszteri védnökséggel.

Elkészült a *“Környezettan”* c. könyv a nem környezettan szakos hallgatók részére. A tankönyvet oktatási segédanyagként használják az egyetemeken.

Vannak-e a környezetvédelmi igazgatás által lebonyolított környezetvédelmi szemléletformáló, felvilágosító kampányok?

13. A KvVM az elmúlt két évben jelentős televíziós figyelemfelhívó kampányt szervezett a szelektív hulladékgyűjtéssel és a veszélyes hulladékokkal kapcsolatban – pl. elektronikai hulladékok, PET palackok, gyógyszerhulladékok, szárazelemek témakörökben.

A KvVM rendszeresen készítet plakátokat, elsősorban természetvédelmi tárgykörben, de más, aktuálisan időszerű témakörökben (pl. klímaváltozás) is. A plakátokat a minisztériumi Zöld-Pont Szolgálat, valamint a Zöld-Pont hálózatba tartozó irodák terjesztik a lakosság körében. A plakátok mellett szórólapok is készülnek, amelyek hasonló módon kerülnek terjesztésre.

A lakossági rendezvények közül kiemelendő a környezetvédelmi, a föld és a víz világnapok, a nemzeti parkok hete, a Duna-nap, a mobilitási hét és autómentes nap, valamint a minden ősszel megrendezésre kerülő nemzetközi környezetvédelmi szakkonferencia (Ökotech). Emellett a minisztérium – tájékoztató standdal - rendszeres résztvevője az országban megrendezésre kerülő jelentősebb ifjúsági-kulturális rendezvényeknek.

Részt vesznek-e a környezetvédelmi társadalmi szervezetek a környezetvédelmi oktatásban, nevelésben és szemléletformálásban?

14. A nem-kormányzati szervezetek komoly szerepet töltenek be a magyar környezeti nevelésben. A legtöbb környezet- és természetvédelemmel foglalkozó civil szervezet végez – részben – a céljainak eléréséhez szükséges oktató-nevelő, szemléletformálási tevékenységet. Tevékenységük egyaránt jelen van a formális, informális és nem formális tanulási színtereken (oktatócsomagok készítése, terjesztése, tanártovábbképzések tartása, oktatóközpontok működtetése, táborok szervezése, kiadványok készítése, sajtókampányok, saját rendezvények, illetve nagyobb rendezvényeken, fesztiválokon zöld programok tartása).

Ezen túlmenően vannak kifejezetten környezeti nevelési célok megvalósítására létrejött szervezetek, mint például a Magyar Környezeti Nevelési Egyesület (MKNE), a Természet és Környezetvédelmi Oktatóközpontok Országos Szövetsége (KOKOSZ), a Természet és Környezetvédő Tanárok Egyesülete (TKTE) vagy az Erdei Iskola Egyesület (EIE). Ezen szervezetek önkéntes munkája hozta létre az erdei iskola mozgalmat, mely alapjául szolgált a kormányzati országos Erdei Iskola Programok (ld. 12. (a) pont fent) elindításának. Folyamatosan továbbképzéseket tartottak többek között az iskolazöldítési program keretében, 2005 óta minden évben kiosztották az egyetlen, kifejezetten környezeti nevelési célú Lehoczky János díjat, és országos rendezvényeket szerveznek.

A programok támogatása részben KvVM és más pályázati forrásokból, illetve önkéntes munkából tevődik össze. A KvVM a „Zöld forrás” pályázat évenkénti meghirdetésével támogatja az NGO-kat. 2007-ben az EGT/Norvég Alap pályázat meghirdetése újabb lehetőséget jelent a civilek támogatására. 2008-tól a Svájci Hozzájárulás pályázat meghirdetése is újabb lehetőséget teremt civil szervezetek támogatására.

A fentieket egészíti ki a határon túli magyar közösségekkel való környezetvédelmi kapcsolattartást segítő *Magyar–magyar Zöld Program*. A program civil kezdeményezés, az Ökofórum határozata alapján jött létre. Határ menti oktatási együttműködési programjának kidolgozása és az abból adódó feladatok ellátása folyamatosan történik, ennek koordinálását a KvVM végzi. Öt munkacsoport alakult meg, ebből az egyik a kutatás, oktatás, képzés és szakképzés, a környezettudatos gondolkodás, cselekvés fejlesztése.

3. cikk (4) bekezdés (környezetvédelmi szervezetek elismerése és támogatása)

Mennyire bonyolult a társadalmi szervezetek bejegyzése?

15. Magyarországon rendkívül egyszerű a társadalmi szervezetek alapítására vonatkozó szabályozás, amely garantálja ezen szervezetek gyors és politikai vagy hatósági mérlegelési lehetőséget kizáró nyilvántartásba vételét. Az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény értelmében társadalmi szervezet bármely olyan célra alapítható, amely összhangban áll az Alkotmánnyal és törvény nem tiltja. A társadalmi szervezet alapításának feltétele, hogy legalább tíz alapító tag (amely lehet magánszemély, jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet) alapítását kimondja, alapszabályát megállapítsa, ügyintéző és képviseleti szerveit megválassza, ezt követően pedig a bíróság nyilvántartásba vegye. A nyilvántartásba vétel nem tagadható meg, amennyiben a társadalmi szervezet alapítása megfelel a törvényi feltételeknek. A bíróság a nyilvántartásba vételről (illetve a kérelem elutasításáról) a kérelem beérkezésétől számított 60 napon belül köteles dönten, amennyiben ezt a kötelezettségét elmulasztja, úgy további 8 napon belül a bíróság vezetőjének meg kell tennie a szükséges intézkedéseket a kérelem elbírálása érdekében. Amennyiben ez a határidő is eredménytelenül telik el, úgy a 8 nap elteltével, a 9. napon létrejön a nyilvántartásba vétel a kérelemnek megfelelően.

Van-e kialakult gyakorlata a társadalmi szervezeteknek a környezetvédelmi döntéshozatali mechanizmusokban való bevonására?

16. Magyarországon a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. tv. (a továbbiakban: Kvt.) hatályba lépése óta a környezetvédelmi társadalmi szervezetek többféle képviseleti jogosultsággal rendelkeznek formális döntéshozó, illetve konzultatív testületekben. Ezek közül a legfontosabbak:

- *Országos Környezetvédelmi Tanács:* (a továbbiakban: OKT) a kormány javaslattevő, tanácsadó, véleményező szerve környezetvédelmet érintő kérdésekben. Az OKT széleskörű jogosítványokkal bír a jogszabálytervezetek és koncepciók, a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló tervek vagy programok tervezetének véleményezésével kapcsolatban, egyes kérdésekben javaslatot tehet a kormány számára stb. Az OKT 21 választott (delegált) tagja közül egyenlő arányban vesznek részt a környezetvédelmi társadalmi szervezetek, a szakmai és gazdasági érdekképviseleti szervezetek (az általuk meghatározott módon választott) és a tudományos élet képviselői.
- *Géntechnológiai eljárásokat véleményező bizottság:* a genetikailag módosított szervezetek engedélyezésének fő véleményező szervében a környezetvédelmi társadalmi szervezetek két képviselővel vesznek részt (ld. még a 61. pont kapcsán lent).
- *Kémiai biztonságot koordináló tárcaközi bizottság:* a kémiai biztonság irányításának koordinálása, részfeladatainak áttekinthetősége, az egységes és hatékony döntéselőkészítés céljából tárcaközi bizottság működik, amely kidolgozza a kémiai biztonság nemzeti politikáját és programját, amely egyúttal koordinálja a nemzeti kémiai biztonsági program végrehajtását. A tárcaközi bizottság javaslattételi, valamint véleményezési joggal részt vesz bármely, a kémiai biztonságot érintő jogszabály, illetőleg hatósági intézkedés előkészítésében, felülvizsgálatában. A tárcaközi bizottságban a kémiai biztonsággal összefüggő tevékenységet végző környezetvédelmi társadalmi szervezetek – az általuk meghatározott módon választott – 1 fővel vesznek részt.

- *Ökocímke értékelő és minősítő bizottság:* a környezetbarát védjegy használati jogának megszerzéséhez teljesítendő környezetvédelmi és egyéb követelményeket (minősítési feltételeket) az adott termékcsoportra vonatkozó minősítési feltételrendszer tartalmazza. Ezeket a minősítési feltételeket az Értékelő és Minősítő Bizottság határozza meg, amely ezeket a feltételeket legalább 5 évenként felülvizsgálja. A bizottságban részt vesz a környezetvédelmi társadalmi szervezetek képviselője is 1 fővel.
- *Munkabizottságok a környezetvédelmi támogatások elosztására:* a környezetvédelmi és vízügyi előirányzatok felhasználásának és ellenőrzésének szabályairól szóló 3/2004. (II. 24.) KvVM rendelet értelmében a benyújtott pályázatokról való döntésben a minisztert az általa létrehozott szakmai munkabizottságok segítik, amelyek javaslatot tesznek a miniszternek. A bizottságokban szavazati joggal vesz részt a társadalmi szervezetek által kijelölt személy.
- *Országos Területfejlesztési Tanács:* az Országos Területfejlesztési Tanács közreműködik a területfejlesztéssel és a területrendezéssel kapcsolatos kormányzati feladatok ellátásában, valamint dönt az e törvényben meghatározott esetekben. A Tanács munkájában tanácskozási joggal rendelkező tagként vesz részt az országos környezetvédelmi és természetvédelmi szervezetek egy-egy állandó képviselője.
- *Aarhusi Munkabizottság:* a KvVM 2005-ben hozta létre az Aarhusi Egyezmény hazai végrehajtásának nyomán követésére, amelyben részt vesznek a zöld szervezetek Országos Találkozója által delegált környezetvédelmi társadalmi szervezetek képviselői is.
- *Kiotói Jegyzőkönyv Végrehajtásának Tárcaközi Bizottsága:* a Kiotói Jegyzőkönyv végrehajtását tárcaközi bizottság felügyeli, melyben meghívottként állandó jelleggel részt vesz a környezetvédelmi szervezetek képviselője is.

A magyar környezet- és természetvédelmi társadalmi szervezetek a fenti képviselői helyek betöltéséről az évente legalább egyszer megrendezett Országos Találkozón határoznak.

Biztosít a kormányzat anyagi támogatást a környezetvédelmi társadalmi szervezetek részére?

17. A környezetvédelmi társadalmi szervezetek pénzügyi állami támogatása több forrásból történik. A szervezetek pályázhatnak a környezetvédelmi és vízügyi előirányzatokra a környezetvédelmi és vízügyi előirányzatok felhasználásának és ellenőrzésének szabályairól szóló 3/2004. (II. 24.) KvVM rendeletben meghatározottak szerint. A környezetvédelmi és vízügyi előirányzatok között önálló területként szerepel a társadalmi szervezetek támogatása. A KvVM évente „Zöld forrás” néven pályázatot hirdet környezet- és természetvédelmi céllal létrejött társadalmi szervezetek számára környezet és természetvédelmi célú programjaik támogatására. 2006-ban 256 millió Ft-ra (kb. 1.024.000 EUR), 2007-ben összesen 103.850.000 Ft-ra (kb. 415.000 EUR) pályázhattak a civil szervezetek.

2007-ben a támogatás jogcímei a társadalmi szerepvállalás a Nemzeti Környezetvédelmi Program tematikus akcióprogramjai célkitűzéseinek megvalósításában (36.350.000 Ft); a környezeti oktatást, nevelést célzó programok megvalósítása (9.500.000 Ft); valamint az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével összefüggő feladatok megvalósítása (58.000.000 Ft) voltak.

Emellett a Nemzeti Civil Alapprogramról szóló 2003. évi L. törvény értelmében a Nemzeti Civil Alapprogram a Magyarországon bírósági nyilvántartásba vett civil szervezetek számára, azok működéséhez és tevékenységéhez központi költségvetési támogatást biztosít. Az Alapprogram rendelkezésére álló forrásoknak legalább a 60 %-át a civil szervezetek működési támogatására kell fordítani.

3. cikk (7) bekezdés (társadalmi részvétel elősegítése a nemzetközi döntéshozatali eljárásokban)

18. Magyarország támogatja az Egyezmény keretében a nemzetközi döntéshozatali eljárások nyitottabbá tételére irányuló kezdeményezéseket.

Van-e kialakult gyakorlata a társadalmi szervezetek állami delegációkban való vagy a kormányzati álláspontok kialakításában való bevonásának?

19. A KvVM 2005-ben létrehozta az Aarhusi Egyezmény hazai végrehajtásának nyomán követésére az Aarhusi Munkacsoportot, amely szükség szerint megtárgyalja az Egyezménnyel kapcsolatos nemzetközi eseményeken való részvételt is. Az Aarhusi Munkacsoportban részt vesznek a zöld szervezetek Országos Találkozója által delegált környezetvédelmi társadalmi szervezetek képviselői is.

Kiemelendő, hogy az Aarhusi Egyezmény részes feleinek 2005 májusban Almatiban megrendezett 2. konferenciáján a hivatalos magyar delegáció tagjaként részt vett a társadalmi szervezetek képviselőiben az OKT akkori elnöke és a Magyar Munkaadók és Gyáriparosok Szövetségének szakértője.

A legfontosabb nemzetközi eseményekre való felkészülés során a KvVM egyeztet a kormányzati álláspontot a társadalmi szervezetekkel is.

3. cikk (8) bekezdés (az Egyezmény szerinti jogokat gyakorló személyekkel szembeni hatósági fellépés tilalma)

20. A magyar közigazgatási hatósági rendszerben a Ket. biztosítja az ügyfelek megfelelő védelmét. Ez garantálja számukra a törvény előtti egyenlőséget; az ügyintézés során az indokolatlan megkülönböztetés és részrehajlás, valamint az ügyfelek jogainak csorbítását eredményező megkülönböztetés, korlátozás és kizárás tilalmát; a tisztességes ügyintézéshez, a határidőben hozott döntéshez és a jogorvoslathoz való jogot.

A Ket. által a közigazgatási hatósági ügyekben általános jelleggel biztosított ügyféli jogokon túl a 2004. évi XXIX. tv. (az európai uniós csatlakozással összefüggő egyes törvénymódosításokról, törvényi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről, valamint egyes törvényi rendelkezések megállapításáról) a közigazgatási hatósági eljáráson kívül is biztosít bárki számára lehetőséget panasz, illetve közérdekű bejelentés megtételére a tárgykörben eljárásra jogosult szervnél. A panasz a más eljárás hatálya alá nem tartozó egyéni jog- vagy érdeksérelem során, a közérdekű bejelentés pedig egy közösség vagy az egész társadalom helyzetét érintő körülmény kapcsán biztosít érdekérvényesítési lehetőséget. A törvény 143. § (2) bekezdés értelmében a panaszost, illetve a bejelentőt a panasz, illetve a bejelentés megtétele miatt nem érheti hátrány.

Alkalmazásra kerültek-e a jó hírnév/becsület védelmével kapcsolatos jogszabályok a környezetvédelmi döntéshozatallal kapcsolatban? Köteleztek-e kártérítés fizetésére társadalmi szervezetet a közérdekű környezetvédelmi tevékenységükkel vagy jogi fellépésükkel kapcsolatban?

21. Az Egyezmény által meghatározott és a magyar jogi szabályozási rendszerben biztosított részvételi jogok gyakorlása esetén egyre gyakrabban fordul elő, hogy egy-egy beruházó saját értékelése szerint sérelmet szenved, amely lehet jó hírnév sérelme, illetve lehet kimutatható vagyoni vagy nem vagyoni kár is.

A beruházók ilyen esetben egyre inkább döntenek a keresetindítás mellett, amikor személyiségvédelmi okból – tipikusan jó hírnév sérelme miatt -, polgári pert indítanak, és esetenként kártérítést kérnek az ügy elhúzódásából eredően elszenvedett kárért.

Ilyen esetek előfordultak hulladékégető, illetve más építmények engedélyezése kapcsán, amikor az ellenzők cselekményei miatt a beruházó személyiségvédelmi okokra hivatkozva pert indított, illetve egyes esetekben kártérítést követelt az engedélyezési eljárás elhúzódása vagy más többletköltségek felmerülése miatt.

A kérdéses ügyekben egységes joggyakorlatról nem lehet beszámolni, bár a Legfelsőbb Bíróság több alkalommal állapította meg a jó hírnév sérelmét, anyagi kártérítéstől azonban eltekintett.

4. A 3. cikk alkalmazását gátló tényezők

22. A 3. cikk alkalmazását gátló legfontosabb tényező a költségvetési megszorítások által eredményezett forráshiány, illetve a hatóságok esetleges passzivitása. A nem kormányzati szektor által jelzett kiemelt hiányosságok az alábbiak:

- A jelentéstételi időszakban számottevően csökkentek a környezetvédelemre fordított költségvetési keretek, melyek mind a kormányzati, mind a nem-kormányzati szektorban érezhetően megnehezítette az Egyezmény végrehajtását.
- A jelentéstételi időszakban számottevően csökkent a zöld szervezetek, így pl. a jogérvényesítést szolgáló KÖTHÁLÓ költségvetési, vagy pedig a környezeti nevelést szolgáló civil programok támogatása, jelentős nehézséget okozva a meglévő kapacitások illetve programok fenntartásában, fejlesztésében. Az európai uniós finanszírozású pályázatok kapcsán probléma, hogy azok nagyságrendje, illetve egyes adminisztratív előírások (utófinanszírozás) nem teszik lehetővé kisebb szervezetek részvételét a pályázatokban.
- Az Egyezmény végrehajtásának elősegítéséért felelős Aarhusi Munkacsoport 2006 folyamán nem működött, strukturált tevékenységét 2007 őszen kezdte újra.
- 2005-ben forráshiány miatt megszűnt az OM és a KvVM együttműködés, az Erdei Iskola Programot koordináló környezeti nevelési programiroda, valamint a Felsőoktatás a fenntarthatóságért program az Oktatási Minisztérium háttérintézményein belül. Feladatait részben a két tárca háttérintézményei részben civil szervezetek önkéntesen vették át.

- A nemzetközi döntéshozatali eljárások közül kiemelt fontosságú az európai uniós döntéshozatal. Ezekben a folyamatokban a társadalmi részvétel nem elégséges módon biztosított, a társadalmi szervezetek bevonása inkább eseti jelleggel, semmint egy állandó véleményezési csatornán keresztül történik.
- Eddig nem jött létre strukturált, környezetvédelmi képzés a bírói kar számára, amely a tapasztalatok szerint hiányosságként jelentkezik egy-egy környezetvédelmi vonatkozású ügy bírósági megítélése során.
- A társadalmi szervezetek véleménye szerint a divergáló bírói gyakorlat megnehezíti új társadalmi szervezetek nyilvántartásba vételét.

5. További információk az Egyezmény általános rendelkezéseinek gyakorlati megvalósításáról (opcionális)

6. Kapcsolódó web-oldalak

www.termeszetvedelem.hu
<http://www.nemzetipark.gov.hu>
<http://geo.kvvm.hu/tir/viewer.htm>
www.justiceandenvironment.org
www.emla.hu/taieurope
www.foek.hu
www.kothalo.hu
www.vedegylet.hu
www.lmcs.hu
www.rec.hu

7. A 4. cikk alkalmazása (hozzáférés a környezeti adatokhoz)

23. Magyarországon a környezeti adatokhoz való hozzáférést az alábbi jogi szabályozás biztosítja:

A környezetvédelmi adatszolgáltatás rendjét a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. tv. (Kvt.), a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. tv. (Avtv.), valamint a nyilvánosság környezeti információkhoz való hozzáféréseinek rendjéről szóló 311/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet szabályozza.

Az Avtv. általános jelleggel szabályozza a közérdekű adatok kezelésének rendjét, közérdekű adatnak minősítve minden, állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő, valamint tevékenységére vonatkozó, a személyes adat fogalma alá nem eső adatot. Az Avtv. értelmében a közérdekű adat megismerése iránt bárki – érdekeltségre tekintet nélkül – igényt nyújthat be. Az adatigénylésnek az adatot kezelő szerv – közérthető formában és amennyiben aránytalan költséggel nem jár az igénylő által kívánt módon – az igény tudomására jutását követő legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 15 napon belül tesz eleget. Az igény teljesítésének megtagadásáról, annak indokaival együtt, 8 napon belül írásban vagy elektronikus úton értesíteni kell az igénylőt.

Az adatokat tartalmazó dokumentumról vagy dokumentumrészről az igénylő másolatot kaphat. Az adatot kezelő szerv kizárólag a másolat készítéséért – legfeljebb az azzal kapcsolatban felmerült költség mértékéig terjedően – állapíthat meg költségtérítést.

24. Az aktív – azaz nem kérelemre történő – közérdekű adatszolgáltatás általános keretét adja továbbá a 2005 második felében az elektronikus információszabadság tárgyában elfogadott törvény (2005. évi XC. törvény, a továbbiakban: Eitv.). Az Eitv. célja többek között annak biztosítása, hogy a közérdekű adatok meghatározott körét elektronikus úton bárki számára személyazonosítás és adatigénylési eljárás nélkül, folyamatosan és díjmentesen közlétegyék.

A törvény előírja a közfeladatot ellátó szervek – így a környezetvédelmi hatóságok – számára, hogy honlapjukon elektronikusan közlétegyék a törvény mellékletében részletesen meghatározott szervezetre és személyzetre, tevékenységre és működésre, valamint gazdálkodásra vonatkozó adataikat. A tevékenységre vonatkozó adatok körébe tartoznak a jogszabálytervezetek és a kapcsolódó dokumentumok is.

A honlapon közérthető formában tájékoztatást kell adni a közérdekű adatok egyedi igénylésének szabályairól is, valamint ki kell térni az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségekre.

25. A környezeti információkra vonatkozó speciális szabályokat a Kvt., valamint a 311/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet állapítja meg. A Kvt. egyértelművé teszi a környezeti információk közérdekű adatnak minősülését; előírja, hogy mindenkinek joga van a környezeti információkat – mint közérdekű adatokat – megismerni. A környezeti információk körének meghatározása a 311/2005. (XII. 25.) Korm. rendeletben történik – az itt szereplő felsorolás teljes mértékben lefedi az Egyezmény 2. cikkében található környezeti információ fogalmat.

A Kvt. előírja a környezeti információval rendelkező szerv számára (amely lehet állami szerv, önkormányzat, környezethez kapcsolódó feladatot teljesítő vagy közszolgáltatást nyújtó, illetve egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy), hogy igény esetén a rendelkezésre álló környezeti információt hozzáférhetővé tegyék, valamint, hogy a környezeti információk meghatározott körét közlétegyék. A Korm. rendelet határozza meg azoknak a környezeti információt tartalmazó dokumentumoknak a körét, amelyet az érintett szerv köteles – elektronikusan vagy más módon – közzétenni.

Kötelesek-e az érintett szervek nyilvántartást vezetni a beérkezett, illetve a visszautasított kérelmekről? Létezik az adatnyilvánosság felügyeletével megbízott elkülönült szerv?

26. Az Avtv előírja, hogy az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerveknek a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények teljesítésének rendjét rögzítő szabályzatot kell készíteniük, és kötelesek az adatvédelmi biztost évente értesíteni az elutasított igényekről, az elutasítás indokaival együtt.

A magyar adatvédelmi és adatnyilvánossági rendszerben garanciális szerepet tölt be az Országgyűlés által választott adatvédelmi biztos. Az Avtv. értelmében az adatvédelmi biztos – egyebek mellett – ellenőrzi az adatkezelésre vonatkozó jogszabályok végrehajtását, elősegíti a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazását, az adatkezelők számára ajánlásokat bocsát ki, kivizsgálja a hozzá érkezett bejelentéseket és vezeti az adatvédelmi nyilvántartást.

Az Avtv. biztosítja, hogy bármely személy az adatvédelmi biztoshoz fordulhat, ha véleménye szerint személyes adatainak kezelésével, illetve a közérdekű adatok vagy a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez fűződő jogainak gyakorlásával kapcsolatban jogsérelem érte, vagy annak közvetlen veszélye fennáll, kivéve, ha az adott ügyben bírósági eljárás van folyamatban. Senkit sem érhet hátrány az adatvédelmi biztoshoz tett bejelentése miatt.

Bizalmasnak minősíthetőek-e a közigazgatási döntéselőkészítő iratok?

27. Az Avtv. értelmében a közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörébe tartozó döntés meghozatalára irányuló eljárás során készített vagy rögzített, a döntés megalapozását szolgáló adat a keletkezésétől számított tíz évig nem nyilvános. Ezen adatok megismerését az azt kezelő szerv vezetője engedélyezheti, figyelembe véve a közvélemény tájékoztatására irányuló kötelezettséget.

A döntés megalapozását szolgáló adat megismerésére irányuló igény – ezen tízéves időtartamon belül – a döntés meghozatalát követően akkor utasítható el, ha az adat megismerése a szerv törvényes működési rendjét vagy feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását, így különösen az adatot keletkeztető álláspontjának a döntések előkészítése során történő szabad kifejtését veszélyeztetné.

Jogszabály egyes adatok megismerhetőségének korlátozására rövidebb időtartamot állapíthat meg.

Összhangban van-e az üzleti titok védelmének szabályozása az Egyezményvel?

28. Az Avtv. értelmében a közérdekű adatok megismerésével és nyilvánosságával összefüggésben az üzleti titok megismerésére a Polgári Törvénykönyvben foglaltak az irányadók. A jelenleg hatályos polgári jogi szabályozás (1959. évi IV. törvény a polgári törvénykönyvről) értelmében az üzleti titok³ jogosulatlan megszerzése, illetve jogosulatlan nyilvánosságra hozatala vagy más egyéb visszaélés a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti, ezért ilyen esetben a sérelmet szenvedett fél a személyiségvédelem jogszabályban meghatározott valamely eszköze iránti kérelemmel polgári pert indíthat.

Üzleti titokra való hivatkozással ugyanakkor nem lehet megtagadni a környezeti információ megismerését, amennyiben az a környezetbe történő kibocsátással kapcsolatos.

29. Az üzleti titok védelme és az információszabadság összeütközése az 1990-es évek végétől kezdve több alkalommal vált az adatvédelmi biztos vizsgálatának, illetve polgári perben a bíróság döntésének tárgyává.

Az adatvédelmi biztos állásfoglalásaiban arra az álláspontra helyezkedett, hogy üzleti titokra való hivatkozás nem nyújthat menedéket a környezetvédelmi jogszabályok és egyéb előírások megszegésével okozott veszélyek előidézői számára. Azaz nem lehet pl. a környezetet károsító tevékenységgel kapcsolatos információk, vagy a környezetvédelmi ügyekben született elmarasztaló, bírságot megállapító határozatok nyilvánosságát az üzleti titok – vagy akár a jó hírnév – sérelmére hivatkozva megtagadni, mivel a polgári jog említett intézményei nem szolgálhatnak a piac jogsértő szereplőinek védelmére.

Ez azért is különösen fontos, mert a Kvt. a környezeti adatok megismerhetőségének biztosítását nem pusztán az állami szervek köteletségévé teszi, mivel a környezethasználó köteles az általa okozott környezetterheléssel, környezet igénybevétellel, valamint környezetveszélyeztetéssel összefüggő adatokról kérelemre bárkinek tájékoztatást adni.

Polgári per tárgya volt pl., hogy egy veszélyes üzemnek jogában áll-e üzleti titokra és szerzői jogvédelemre hivatkozva eltitkolni a nyilvánosság előtt a technológia veszélyeire vonatkozó információkat – azaz az ezzel kapcsolatos szakmai dokumentációt nyilvánosságra kell-e hoznia. Ezzel kapcsolatban olyan bírósági döntés született, hogy a dokumentációt birtokló szervnek bizonyítania kell, hogy miért sértene üzleti titkot vagy szerzői jogot a szakértői vélemények nyilvánosságra hozatala.

8. A 4. cikk alkalmazását gátló tényezők

30. A környezeti adatokhoz való hozzáférésnek elsősorban az adott esetben divergáló hatósági gyakorlat a korlátja. Több alkalommal előfordult, hogy a hatóságok az indokolt mértéket meghaladó díj ellenében szolgáltatott adatokat, illetve, hogy a környezeti információk körét szűken értelmezve megtagadták az adatszolgáltatást. A KvVM a környezetvédelmi hatóságok egységes joggyakorlatának kialakítása érdekében képzést tervez 2008 folyamán.

Visszatérő problémát jelent továbbá az üzleti titokra, vagy a szellemi tulajdonjogra való indokolatlan hivatkozás. Elismerve, hogy a környezet állapotáról szóló információk közérdekűek, az adatvédelmi biztos egy ügyben kifejtette, hogy előfordulhat, hogy egyes ilyen adatokat tartalmazó tanulmányok valóban jogi védelem alatt állnak – pl. szerzői jogra vagy akár üzleti titokra hivatkozással. Ebben az esetben az érintett cég maga dönti el, hogy mit hoz nyilvánosságra – ezt a döntését azonban bírósági eljárás keretében felül lehet vizsgálni. Egyes felügyelőségek több esetben utasították vissza a bírság kiszabásáról rendelkező határozatok kiadását az érintett cég jó hírnevére való hivatkozással.

9. További információk a környezeti adatokhoz való hozzáférés biztosításával kapcsolatban

31. A fenti 7. pont alatt ismertetett Zöld-Pont Szolgálat ügyfélforgalma az alábbiak szerint alakult 2005-2007 között. Az ügyfélforgalmat évi mintegy 15%-os növekedés jellemzi és folyamatosan előtérbe kerül az elektronikus megkeresés, ügyintézés, tájékoztatás.

2005-ben 18.262 ügyfél kereste fel a Zöld-Pont Szolgálatot.

Tematikus megoszlás

Hulladékgazdálkodás	6102
Levegővédelem	577
Zajvédelem	142
Természetkárosítás	605
Természetvédelem	827
Közgazdasági szabályozók	1513
Egyéb környezeti információ	8487
Összesen:	18.262

Mindezeket figyelembe véve a Zöld-Pont Irodák **átlagos heti megkeresése összesen: 345**, amelyből:

- telefonos tájékoztatás: **190**
- személyes megkeresés: **110**
- levél, e-mail: **45**

2006. folyamán 16.809 ügyfél kereste fel a Zöld-Pont Szolgálatot. A megkeresések típusának eloszlása az alábbiak szerint alakult:

Telefonos megkeresés	8969
Személyes megkeresés	915
E-mail	6652
Hagyományos levél	273

Tematikus megoszlás

Hulladékgazdálkodás	5789
Levegővédelem	678
Zajvédelem	284
Természetkárosítás	505
Természetvédelem	727
Közgazdasági szabályozók	744
Egyéb környezeti információ	8082
Összesen:	16.809

2007. június 30-ig 8302 ügyfél került regisztrálásra.

Telefonos megkeresés	4069
Személyes megkeresés	315
E-mail	3652
Hagyományos levél	266

Tematikus megoszlás

Hulladékgazdálkodás	1997
Levegővédelem	378
Zajvédelem	84
Természetkárosítás	187
Természetvédelem	77
Közgazdasági szabályozók	308
Egyéb környezeti információ	5082
Összesen:	8302

A társadalmi szervezetek által üzemeltetett KÖTHÁLÓ ügyfélforgalma 2006 folyamán az alábbiak szerint alakult:

- tájékoztatás: mintegy 51 600 alkalom, mely a teljes ügyfélforgalom 86%-át teszi ki. Ezen belül az irodai (email, levél, telefon stb.) megkeresések száma kb. 26 000, a rendezvények keretei között végzett helyszíni tanácsadás kb. 25 000, míg mintegy 600 helyszíni kiszállás történt;
- tanácsadás közigazgatási eljárásokban: 7 800 eljárás (13%);
- jogi ügyintézés: 180 ügy (0,3%).

10. Kapcsolódó web-oldalak

www.emla.hu

11. Az 5. cikk alkalmazása (környezeti adatok összegyűjtése és terjesztése)

5. cikk (1)-(3) és (7) bekezdések (a környezetállapot ismeretére és feldolgozására irányuló kötelezettség, az aktív környezeti adatszolgáltatás rendszere, az adatok elektronikus tárolása és hozzáférése)

32. A környezetvédelmi monitoring rendszer működését a Kvt. szabályozza, amely előírja a környezet állapotának és használatának figyelemmel kísérését, igénybevételi és terhelési adatainak mérését, gyűjtését, feldolgozását és nyilvántartását. Ezen feladatok ellátása érdekében a törvény kötelezi a környezetvédelmi és vízügyi minisztert a Kormány által meghatározott módon, mérő-, észlelő-, ellenőrző (monitoring) hálózat: az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (OKIR) létrehozására és működtetésére.

Az OKIR-ba tartozó adatok gyűjtése kétféle módon történik: egyrészt különböző mérőhálózatokból, egyedi mérésekből származnak adatok (légszennyezettség, vízminőség), másrészt az érintett üzemek önbevallásán alapuló, a környezet terhelésére vonatkozó adatok (szennyező anyag kibocsátás, hulladék). A környezethasználók kötelesek a tevékenységük által okozott környezetterhelést nyomon követni, illetve arról a hatóságok felé jelentést tenni. Az adatgyűjtések rendjét kormányrendeletek szabályozzák. A KvVM kompetenciájába tartozó, a környezet állapotára és terhelésére vonatkozó adatok egységesen térinformatikai rendszerben kezelhetők. A különböző szakrendszerek összekapcsolása, illetve a redundáns adatkezelés elkerülése érdekében létrehoztunk egy azonosítási rendszert, amely egyedileg azonosítja a környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenységek helyét (KTJ - Környezetvédelmi Terület Jel), illetve az adott tevékenységet végzőt (KÜJ - Környezetvédelmi Ügyfél Jel). Az egyedi azonosítást valamennyi szakrendszer esetében a KAR - Környezeti Alapnyilvántartó Rendszer biztosítja.

Az elmúlt időszakban végzett fejlesztések nyomán megvalósult a különböző szakrendszerek összefogott kezelése, valamint a számos környezetvédelmi információ térképi megjelenítése, térinformatikai rendszerbe foglalása, amely biztosítja a jól átlátható, a szakmai munkát segítő rendszer létrejöttét. Az Interneten már jelenleg is elérhetőek a hulladékgazdálkodással kapcsolatos adatok, a hulladék kezelői engedélyek, az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat, a vízügyi mérőhálózat és az EPER jelentések adatai. A közeljövőben tervezzük az OKIR-ban található további adatok Interneten történő közzétételét.

33. Jelenleg az OKIR 10 kapcsolódó alrendszerből áll, melyek az alábbiak:

- Környezeti Alapnyilvántartó Rendszer (KAR)
- Felszín Alatti Víz és Földtani Közeg nyilvántartási rendszer (FAVI)
- Kármentesítési Információs Rendszer (KÁRINFO)
- Felszíni Vízminőségi Információs Rendszer (FEVI)
- Kommunális szilárdhulladék-lerakó nyilvántartási rendszer (LANDFILL)
- Levegőtisztaság-védelmi Adatlap-nyilvántartó Információs Rendszer (LAIR)
- Hatósági Nyilvántartó Rendszer (HNYR)
- Hulladékgazdálkodási Információs Rendszer (HIR)
- IPPC/PRTR Információs Rendszer
- Fentiek térinformatikai lekérdező rendszere (KAR-tér)

34. Ezekhez csatlakozik az OKIR önálló részeként működő Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR). A rendszer a KvVM, a nemzeti park-igazgatóságok és a zöld hatóságok adatbázisainak működését hivatott kiszolgálni. A természetvédelmi nyilvántartási feladatokról alacsonyabb rendű jogszabályok rendelkeznek.

A TIR a területi és központi közigazgatási szervek természetvédelmi adatbázisainak az Európai Unió rendszerével is kompatibilis egységes térinformatikai rendszerben történő nyilvántartása. Legfontosabb feladatai: a földrajzi helyhez kötődő adatok gyűjtése, egységes adatkezelés, elemzés, valamint megjelenítés.

A TIR részeként üzemelő internetes tájékoztató szolgáltatás lehetővé teszi a www.termeszetvedelem.hu főoldalról egy közérthető és egyszerűen kezelhető térkép megjelenítő oldal (<http://geo.kvvm.hu/tir/viewer.htm>) igénybe vételét.

Az Országos Környezetegészségügyi Intézet rendszeresen frissített adatok alapján tájékoztatja a lakosságot az OKI honlapján (<http://efrirk.antsz.hu/oki/index.html>) a következőkről:

Ivóvizünk minősége

- Ivóvizünk minősége - összefoglalás
- Vezetékes ivóvizek ammónium (NH₄) és nitrit (NO₂) tartalma Magyarországon, 2006
- Vezetékes ivóvizek arzén (As) tartalma Magyarországon, 2006
- Vezetékes ivóvizek bór (B), fluorid (F), nitrát (NO₃) tartalma Magyarországon, 2006

Természetes fürdővizek minősítése

- A Balaton vízminősége a 2007. évben
- Fürdővizek 2007. évi vizsgálatának értékelése

Az ÁNTSZ Aerobiológiai Hálózatának jelentése

- 2007. évi parlagfű szezon értékelése
- Aktuális heti jelentés
- 2007. évi heti jelentések
- Pollen előrejelzés

35. A környezeti adatszolgáltatás speciális, az Egyezmény által külön kezelt területe (5. cikk (1) bekezdés (c) pont) a környezeti veszélyhelyzetekkel kapcsolatos hatósági tájékoztatás.

A nyilvánosság környezeti információkhoz való hozzáféréseinek rendjéről szóló 311/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet előírja, hogy az emberi egészséget vagy a környezetet érő közvetlen fenyegetés esetén a környezeti információval rendelkező szerv a birtokában lévő vagy számára tárolt környezeti információt azonnal közzéteszi az érintett lakosság számára.

A súlyos ipari balesetek elleni védekezéssel kapcsolatos tájékoztatási rendszert a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezéssel kapcsolatos 1999. évi LXXIV. törvény, valamint a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezéssel kapcsolatos 18/2006. (I. 26.) Korm. rendelet hozta létre. Ezek a jogszabályok határozzák meg a nyilvánosság biztosítására (pl. veszélyes ipari üzem engedélyezésében) és a lakosság tájékoztatására (pl. a biztonsági jelentés és az az alapján készülő védelmi terv közzététele) vonatkozó részletes kötelezettségeket.

A törvény az ipari üzemek vezetőinek kötelességévé teszi az üzemben jelenlevő veszélyes anyagokkal kapcsolatos kockázatok felmérését, a reálisan feltételezhető súlyos balesetek bekövetkeztekor jelentkező hatások meghatározását, a lakosság és a környezet védelmének érdekében a szükséges üzemi megelőző intézkedések megtételét. Ezen információkat a veszélyes üzem biztonsági jelentése és elemzése tartalmazza. A veszélyes üzem biztonsági jelentése nyilvános, a helyi polgármesteri hivatalban mindenki számára hozzáférhető.

Egy váratlanul bekövetkező súlyos ipari baleset kezelésére a település polgármestere – a hivatásos katasztrófavédelem területi szervével együttműködve – külső védelmi tervet készít, amely meghatározza a lakosság, az anyagi javak és a környezet védelmével kapcsolatos feladatokat, a végrehajtásukkal összefüggő feltételeket, erőket és eszközöket.

Annak érdekében, hogy a lakosság megismerje a környezetében jelenlevő veszélyforrásokat és a hatóságokkal együtt tudjon működni saját és környezete biztonsága érdekében, a Korm. rendelet a felső küszöbértékű veszélyes ipari üzem által veszélyeztetett település polgármestere számára előírja lakossági tájékoztató kiadvány készítését. A kiadvány tájékoztatja a lakosságot és a közintézményeket (például: közoktatási, közművelődési, szociális, egészségügyi intézmények) a veszélyes ipari üzemről, a lehetséges veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetéről és az ellenük való védekezés lehetőségeiről.

Az Országos Környezetegészségügyi Intézet naponta közreadja Budapest levegőminőségének környezetegészségügyi minőségét, továbbá felhívja a lakosság figyelmét a veszélyekre, illetve azok elkerülésének módjára az ÁNTSZ honlapjáról is elérhető lapon (Budapest levegőminőségének aktuális (napi) környezetegészségügyi értékelése)

A nyári hőhullámok idején elrendelt hőségriasztásról és a szükséges védekezési lehetőségekről is tájékoztatja a lakosságot az ÁNTSZ honlapján (www.antsz.hu).

5. cikk (4) bekezdés (a környezeti állapotról szóló jelentések közzététele)

36. A KvVM széles körben jelentet meg a környezeti állapotról vonatkozó kiadványokat, tájékoztató anyagokat. A 2005–2007 között kiadott kiadványok az alábbiak:

- Magyarország környezeti vezérmutatói 2004 (2005)
- OECD Környezeti adattár 2004 (2005)
- Hazánk környezeti állapota 2005 (2005)
- Hazánk környezeti állapota 2006 (2007)

A Központi Statisztikai Hivatal által közzétett kiadványok 2005–2007 között:

- Környezetstatisztikai adatok 2003 (2005)
- Környezetstatisztikai évkönyv 2004 (2005)
- Szektorális környezeti indikátorok 2004 (2005)
- Környezetstatisztikai évkönyv 2005 (2006)
- Magyarország környezetterhelési mutatói 2005 (2006)
- A fenntartható fejlődés indikátorai Magyarországon (2007)

Az Országos Környezetegészségügyi Intézet (OKI) által közzétett kiadvány:

- Magyarország környezetegészségügyi helyzete (2007.)

A Kvt. alapján a környezetvédelmi és vízügyi miniszter évente jelentést készít a kormány számára az ország környezeti állapotáról. A lakóhelyi környezet állapotának alakulásáról pedig a települési önkormányzat szükség szerint, de legalább kétfévente tájékoztatja a lakosságot.

A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter évente közzéteszi a magyar erdők állapotáról, az erdők egészségi állapotának változásáról szóló jelentéseit. Az erdőkkel kapcsolatos adatok elérhetők a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság internetes portálján (<http://www.aesz.hu>).

5. cikk (5) bekezdés (a környezetvédelemre vonatkozó jogszabályok és nemzetközi jogi dokumentumok közzététele)

37. A KvVM honlapján letölthetőek az elfogadás alatt álló jogszabályok tervezetei. Részletes jogi adatbázis található a civil fenntartású „greenfo” internetes portálon (http://www.greenfo.hu/zold_jogasz/index.php), valamint az EMLA Környezeti Management és Jog Egyesület környezetvédelmi döntvénytárát üzemeltet (<http://emla.zoldpok.hu/ekd/drupal/>).

5. cikk (6) bekezdés (a környezethasználók ösztönzése környezeti paramétereik nyilvánossá tételére, a termékekre vonatkozó környezetvédelmi tájékoztatás)

38. A kötelező adatszolgáltatási rendszereken túl az 5. cikk (6) bekezdésében foglalt célkitűzéseket leginkább az EU öko-címke rendszer, hazai környezetbarát termék minősítő rendszer, valamint az Európai Környezetvédelmi Vezetési és Hitelesítési Rendszerben (EMAS) való részvétel szolgálják.

39. A környezetbarát termékek megkülönböztető, megfelelőség-tanúsító rendszerének létrehozása 1993-ban történt meg. A rendszert felállító határozat értelmében a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium szabályozta a környezetbarát, környezetkímélő megkülönböztető jelzés használatának feltétel-rendszerét, és megalapította a Környezetbarát Termék Közhasznú Társaságot (www.kornyezetbarat-termek.hu), melynek feladata a minősítő-tanúsító rendszer koordinálása és működtetése.

Az EU csatlakozás idejére Magyarországon is kialakításra került az EU öko-címke termékminősítő rendszer jogi és intézményi rendszere. Az öko-címke minősítés koordinálását, működtetését a nemzeti rendszerért felelős Környezetbarát Termék Közhasznú Társaság látja el.

A környezetbarát és öko-címke rendszerekre vonatkozó valamennyi információ elérhető angol és magyar nyelven is a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium „Környezetbarát Termék Védjegy” című szakmai honlapján: <http://okocimke.kvvm.hu>. A honlapon valamennyi hazai és EU öko-címke minősítési kritériumrendszert, valamint környezetbarát és öko-címke minősítést nyert szervezet adatait is megtalálja az érdeklődő.

40. Az EU csatlakozással Magyarország is átvette az Európai Unió EMAS rendszerét. Az Illetékes Testület feladatára mint Nyilvántartó Hatóság az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség (OKTVF), az akkreditálási feladatokra a Nemzeti Akkreditáló Testületet (NAT) került kijelölésre.

A szervezetek és valamennyi érdekelt fél folyamatos tájékoztatására a KvVM honlapján EMAS szakmai honlap került kialakításra <http://emas.kvvm.hu/>, amely tájékoztatást ad a jogszabályi és intézményi rendszerről, folyamatosan, naprakészen közli az információkat EMAS nyilvántartásba vett szervezetekről és az akkreditált hitelesítőkről. Megjelenteti az

EMAS szerint nyilvántartásba vett szervezetek hitelesített környezetvédelmi nyilatkozatait, és rendszeres híryanaggal szolgál az érdeklődőknek szakmai terület eseményeiről, eredményeiről.

5. cikk (9) bekezdés (elektronikus szennyezés-bejelentési és -nyilvántartási rendszerek létrehozása)

41. Magyarország az elektronikus szennyezés-bejelentési és –nyilvántartási rendszerekkel kapcsolatban nemzetközi és hazai adatszolgáltatási kötelezettségét az Európai Szennyezőanyag Kibocsátási Nyilvántartás (EPER-European Pollutant Emission Register), valamint a PRTR (Pollution Release and Transfer Register) Jegyzőkönyv által előírtakra tekintettel az EPER-t felváltó - 166/2006/EK Európai Parlamenti és Tanácsi rendelettel létrehozott - Európai Szennyezőanyag-kibocsátási és –szállítási Nyilvántartás (E-PRTR) és a jelenleg kidolgozás alatt álló Nemzeti PRTR létrehozásával és üzemeltetésével teljesíti.

42. A KvVM már az első EPER jelentésben is részt vett: egyetlenként az EU új tagállamai közül 2004 januárjában elkészítette, és önkéntesen benyújtotta az ország első EPER jelentését az Európai Bizottságnak, majd az adatokat a tárca honlapján is megjelentette. Ez az adatbázis a környezetre jelentős hatást gyakorló 86 ipari és mezőgazdasági cég éves, küszöbérték feletti kibocsátásait tartalmazta létesítményenként, szennyezőanyagonkénti és országos összesítésben.

A KvVM második EPER jelentését a 2004-es adatokra vonatkozóan 2006 nyár közepén készítette el. A magyar honlapon a 96 magyar üzem adatai az EU EPER honlapján található adatokhoz képest kibővítve, dinamikus keresési lehetőségekkel, valamint kiegészítő információkkal, táblázatokkal férhető hozzá a nyilvánosság számára. Ezek az adatok 2006. novemberétől elérhetők a KvVM EPER-PRTR weboldalán (<http://eper-prtr.kvvm.hu>). Az Internetes honlapon jelenleg is látható adatok a legnagyobb ipari környezetterhelők levegőbe és felszíni vízbe történő kibocsátási adatai kereshető módon, elemzésekkel, kapcsolódó joganyagokkal, linkgyűjteménnyel, és további információigény esetén a kapcsolatfelvétel lehetőségeivel hozzáférhetők. A weboldal lehetőséget biztosít mindenkinek, hogy véleményét, javaslatait e-mailen megküldje.

43. Magyarország intenzíven készül az E-PRTR hazai végrehajtására. Megszülettek a bővített adatszolgáltatási kört meghatározó és a meglévő és új jelentéstételi kötelezettségeket harmonizáló jogszabályok⁴, illetve folyamatban vannak a szükséges informatikai fejlesztések. 2007 folyamán elkészült az IPPC-hez kapcsolódó hatósági munkában nagy segítséget adó IPPC Létesítmény Nyilvántartó Rendszer (LNŸR) és az E-PRTR-hez tartozó telephelyeket nyilvántartó program modul és annak webes térinformatikai interpretációja, valamint a Határozat Szerkesztő Rendszer (HSZR). Az IPPC Létesítmény Nyilvántartó Rendszer és az E-PRTR nyilvántartó programmodul célja, hogy lehetővé tegye az egységes környezethasználati engedély köteles létesítményekkel kapcsolatos adatok és az E-PRTR telephelyi adatok elektronikus nyilvántartását.

⁴ Megjelent a Kormány 194/2007. (VII. 25.) Korm. rendelet az Európai Szennyezőanyag-kibocsátási és - Szállítási Nyilvántartás létrehozásáról, valamint a 91/689/EGK és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló 166/2006/EK Európai Parlamenti és Tanácsi rendelethez (E-PRTR) kapcsolódó kormányrendeletek módosításáról; a 25/2007. (VII. 30.) KvVM rendelet a használt szennyvizek kibocsátásának ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokról szóló 27/2005. (XII. 6.) KvVM rendelet módosításáról. A 25/2007. KvVM rendelet módosítja továbbá a felszín alatti víz és a földtani közeg környezetvédelmi nyilvántartási rendszer (FAVI) adatszolgáltatásáról szóló 18/2007. (V. 10.) KvVM rendeletet, amely már tartalmazza az E-PRTR-hez kapcsolódó adatszolgáltatási kötelezettséget.

44. Magyarország a fenti fejlesztések tükrében 2008-ra alkalmassá válik a PRTR Jegyzőkönyv végrehajtására. A ratifikáció tervezett ideje 2008 első félév.

12. Az 5. cikk alkalmazását gátló tényezők

45. Jelentős probléma, hogy az OKIR-ba tartozó környezetvédelmi adatbázisok közt problematikus az átjárás, az OKIR nem alkot egy egységes, felhasználóbarát rendszert, illetve, hogy a tematikus honlapok nem érhetők el a KvVM honlapjáról. Forráshiány eredményeképp a jelentési időszakban akadozott az aktív környezeti adatszolgáltatás is.

Rendszerszintű probléma, hogy nem biztosított az egyes állami térinformatikai rendszerek közötti ingyenes átjárhatóság. Így pl. a Természetvédelmi Információs Rendszerben nyilvántartott törzskönyvek alapadatait – pl. térképhelyes országos légifelvételek, topográfiai térképek, ingatlan-nyilvántartási térképek – a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium kompetenciájába tartozó szervezetek állítják elő és frissítik. Ezeket az adatokat ok a KvVM számára – feladatai ellátásához – piaci viszonyoknak megfelelően árusítják.

Igen egyetlen a Ktv. 51. § (3) bekezdése szerint az önkormányzatok által elvégzendő környezeti adatszolgáltatás is.

13. További információk a környezeti adatok összegyűjtésével és terjesztésével kapcsolatban

46. Társadalmi szervezetek, önállóan gyűjtött vagy állami alapadatokra támaszkodva szintén fenntartanak környezeti adatbázisokat. Ezek között vannak általános (www.greenfo.hu; www.kothalo.hu), illetve tematikus adatbázisok (www.humusz.hu - hulladék; www.mme.hu – természetvédelem; www.emla.hu – jog). Ezen adatbázisok mellett számos civil környezetvédelmi szervezet jelentet meg rendszeresen vagy eseti jelleggel a környezet állapotával kapcsolatos kiadványokat.

47. Több települési önkormányzat honlapján elérhetőek továbbá a környezet helyi állapotára vonatkozó információk.

14. Kapcsolódó web-oldalak

www.kornyezetbarat-termek.hu

<http://okocimke.kvvm.hu>

<http://emas.kvvm.hu/>

<http://eper-prtr.kvvm.hu>

<http://www.eper.ec.europa.eu>

<http://www.ippc.hu>

www.biosafety.hu

<http://biodiv.kvvm.hu>

<http://www.fvm.hu/main.php?folderID=1382>

<http://gmoinfo.jrc.it/>

www.katasztofavedelem.hu

www.aesz.hu

www.antsz.hu

15. A 6. cikk alkalmazása (a nyilvánosság részvétele egyes tevékenységekkel kapcsolatos döntéshozatalban)

6. cikk (1)-(10) bekezdés (részvétel a környezetre jelentős hatással bíró tevékenységek engedélyezésében)

48. Az Egyezmény I. mellékletében felsorolt tevékenységek a magyar szabályozásban a környezeti hatásvizsgálati szabályozás (környezetvédelmi engedélyezés) és/vagy az egységes környezethasználati engedélyezés hatálya alá tartoznak. Mindkét engedélyezési eljárás összhangban van a 2003/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel is, amely a két eljárást meghatározó európai irányelveket (85/337/EGK, 96/61/EK) módosította, hogy azok az Aarhusi Egyezmény idetartozó rendelkezéseinek teljes mértékben megfeleljenek.

49. A környezeti hatásvizsgálat részletes szabályait a Kvt. valamint a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet (e szakasz tekintetében: Korm. rendelet) tartalmazza. Az általános kérdésekben érvényesülnek a közigazgatási eljárás általános kereteit lefektető 2004. évi CXL. törvény (Ket.), továbbá az adatnyilvánosság tekintetében az 1992. évi LXIII. törvény (Avtv.) rendelkezései is.

50. A környezeti hatásvizsgálat-köteles tevékenységekkel kapcsolatos döntéshozatalban az Egyezmény 6. cikke szerinti követelmények a következők szerint teljesülnek.

A Korm. rendelet mellékletei határozzák meg a mindig hatásvizsgálat-köteles tevékenységeket, valamint az eseti döntés alapján hatásvizsgálat-köteles tevékenységeket. Ez lefedi az Egyezmény mellékletében meghatározott tevékenységeket, sőt további tevékenységeket is tartalmaz, valamint a megadott küszöbérték alatt is előír hatásvizsgálati kötelezettséget.

A környezeti hatásvizsgálat-köteles tevékenység végzéshez vagy környezetvédelmi engedélyt, vagy, ha a tevékenység egyúttal az egységes környezethasználati engedélyezés alá tartozik, egységes környezethasználati engedélyt kell szerezni. Ez utóbbi esetben is érvényesülnek a környezeti hatásvizsgálat szabályai.

51. A korai és megfelelő tájékoztatást és részvételt a magyar szabályozás már a környezeti hatásvizsgálatot megelőző előzetes vizsgálatban is biztosítja. A kérelem és az előzetes vizsgálati dokumentáció benyújtását követően a környezetvédelmi hatóság (az illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség) hivatalában és honlapján közleményt tesz közzé. A közlemény tartalmát a Ket.-ben lévő általános előírások és a Korm. rendelet specifikus előírásai határozzák meg. Már ez a közlemény tartalmazza mindazt a tájékoztatást a nyilvánosság számára, ami ebben a korai fázisban megadható és amit az Egyezmény előír.

Az előzetes vizsgálati dokumentációt, a kérelmet és a közleményt megkapja a tevékenység helye szerinti település és a feltételezetten érintett települések jegyzője, akiknek biztosítaniuk kell a kérelemhez és a dokumentációhoz való hozzáférést, valamint a közleményt közterületen és más egyéb helyben szokásos módon is közzé kell tenniük. Az érintett nyilvánosságnak 21 nap áll rendelkezésére, hogy ily módon tájékozódjon, és írásban kifejtse véleményét.

A környezetvédelmi hatóság lehetővé teszi a további információkhoz való hozzáférést is, így rendelkezésre állásukat követően a tárgyalási jegyzőkönyvbe, a szakhatósági állásfoglalásokba, valamint a szakértői véleményekbe való betekintést is biztosítja.

52. A környezetvédelmi hatóság a döntéshozatal előtt a kapott észrevételeket a szakhatóságok bevonásával érdemben vizsgálja. Döntéséről hirdetményt tesz közzé a Ket. szerint, s azt közzétételre az eljárásban részt vett önkormányzatoknak is megküldi. A jogerős határozatot a felügyelőség ugyancsak nyilvánosságra hozza a Ket. és a Kvt. szerint.

53. Amennyiben a környezeti hatások jelentősége miatt környezeti hatásvizsgálatra van szükség, a kérelem és – az előzetes vizsgálati elemzést lezáró határozat szerint elkészített – környezeti hatástanulmány benyújtása után környezeti hatásvizsgálati eljárásra kerül sor.

Az eljárás megindulásáról a környezetvédelmi hatóság legalább egy helyi vagy országos napilapban és honlapján közleményt tesz közzé. A közlemény tartalmát a Ket-ben lévő általános előírások és a Korm. rendelet specifikus előírásai határozzák meg. Ez a közlemény tartalmazza mindazt a tájékoztatást a nyilvánosság számára, amit az engedélyezési eljárásban az Egyezmény előír.

54. A környezeti hatástanulmányt, a kérelmet és a közleményt megkapja a tevékenység helye szerinti település, a kérelmet, a közleményt és a közérthető összefoglalót a feltételezeten érintett települések jegyzője, akiknek biztosítani kell a kérelemhez és a dokumentációhoz való hozzáférést, valamint a közleményt közterületen és más egyéb helyben szokásos módon is közzé kell tenniük. Az érintett nyilvánosságnak 30 nap áll rendelkezésére, hogy ily módon tájékozódjon, és írásban kifejtse véleményét.

A környezetvédelmi hatóság lehetővé teszi a további információkhoz való hozzáférést is, így rendelkezésre állásukat követően a szakhatósági állásfoglalásokba, a szakértői véleményekbe, valamint a hiánypótlási iratokba való betekintést is biztosítja.

55. A hatásvizsgálati eljárásban a környezetvédelmi hatóság közmeghallgatást tart legalább a telepítés helye szerinti önkormányzat területén. A közmeghallgatásra vonatkozó adatokat legalább 30 nappal a meghirdetett időpont előtt helyi vagy országos napilapban közzé kell tennie, valamint közterületen való közzétételre az eljárásban résztvevő önkormányzatok jegyzőinek meg kell küldenie. Az eljárásban ügyfélként résztvevő társadalmi szervezeteket a környezetvédelmi hatóság külön is értesíti. A közmeghallgatásról készített jegyzőkönyv nyilvánosságát biztosítani kell.

A környezetvédelmi hatóság a döntéshozatal előtt a kapott észrevételeket a szakhatóságok bevonásával érdemben vizsgálja. A döntés indoklásában ki kell térni az észrevételek figyelembe vételére, valamint a nyilvánosság bevonásának menetére. Döntéséről hirdetményt tesz közzé a Ket. szerint, s azt közzétételre az eljárásban részt vett önkormányzatoknak is megküldi. A jogerős határozatot a felügyelőség ugyancsak nyilvánosságra hozza a Ket. és a Kvt. szerint.

56. A környezeti hatásvizsgálati eljárásban a kérelem, a környezeti hatástanulmány és a hatósági döntés nyilvánosságra hozatala aktívan, a nyilvánosság külön tájékoztatásával, az előző pontban leírt módon történik.

Nem hozhatók nyilvánosságra ezekből az iratokból azok az adatok, amelyek törvény értelmében állam- vagy szolgálati titoknak minősülnek, vagy a kérelmező szerint üzleti titkot képeznek. Nem történik nyilvánosság bevonása a katonai titokvédelem alá tartozó tevékenységekkel összefüggő eljárásban, de ebben az esetben is a környezetvédelmi hatóság a környezeti hatásokról az érintett települési önkormányzatok jegyzőit tájékoztatja.

Az eljárás más dokumentumai közül a közmeghallgatási jegyzőkönyveknél és a jogerős határozatoknál kell biztosítani a nyilvánosságot, olyan egyéb dokumentumnál, mint például szakvélemény, vagy amelyek a döntéshozatal szempontjából lényeges környezeti információt tartalmaznak, az érintett nyilvánosság számára való hozzáférést kell biztosítani.

57. A 96/61/EK irányelvet és a 2003/35/EK irányelv vonatkozó részeit a hazai jogba ültető már említett 314/2005. (XII. 25.) Korm. rend. rendelkezik az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás⁵ során a nyilvánosság jogairól és a nyilvántartott adatokkal kapcsolatban. Az engedélyezési eljárás során biztosítja az eljárás dokumentumaihoz való hozzáférést, az eljárásban való részvételt, és a vélemények figyelembevételét, valamint a nyilvánosság tájékoztatását az eljárásról és a hozott határozatról. A rendelet biztosítja a hatóságoknál rendelkezésre álló adatokhoz való hozzáférést is.

58. A társadalmi részvétel az engedélyezési eljárás során a telepítés helye szerinti, valamint a telepítési hellyel szomszédos, továbbá a hatásterületen lévő, a kibocsátással érintett települési önkormányzatnál kifüggesztett vagy egyéb módon közzétett hirdetmény szerint történik. A társadalmi részvétel részletes szabályaira a környezetvédelmi hatóság által saját hirdetőtábláján és honlapján közzétett hirdetmény is kitér.

A hirdetmény tartalmazza a telepítés helyét és a tevékenység kérelem szerinti rövid leírását, különös tekintettel az elérhető legjobb technika alkalmazását, a hatásterület bemutatását, azt, hogy a kérelem hol és mikor tekinthető meg, valamint felhívást arra, hogy az önkormányzat jegyzőjénél vagy a környezetvédelmi hatóságnál a kérelem tartalmára vonatkozóan, írásbeli észrevételek lehet tenni.

59. A környezetvédelmi hatóság a benyújtott észrevételeket eljuttatja a kérelmezőnek, aki ezekre vonatkozó álláspontját a környezetvédelmi hatósághoz továbbítja. A környezetvédelmi hatóság a döntéshozatal előtt az észrevételeket a szakhatóságok bevonásával érdemben vizsgálja. Az észrevételek értékelését a környezetvédelmi hatóság határozatának indokolásában ismerteti. Az értékelés magában foglalja az észrevételek ténybeli megítélését, szakterületi elemzését és a jogi következtetéseket.

60. A nyilvánosság tájékoztatása az eljárásban hozott határozatról a környezetvédelmi hatóság és az eljárásban részt vett települési önkormányzat jegyzője által a határozat közszemlére tételével történik. A környezetvédelmi hatóságnak az általa nyilvántartott adatokról megkeresésre felvilágosítást kell adnia, és biztosítania kell az adatokhoz való hozzáférés lehetőségét.

6. cikk (11) bekezdés (részvétel a genetikailag módosított szervezetek engedélyezésében)

61. A genetikailag módosított szervezetek engedélyezésének szabályait Magyarországon a géntechnológiai tevékenységről szóló 1998. évi XXVII. törvény tartalmazza. A géntechnológiai hatóság – a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium – a géntechnológiai tevékenység végzését a Géntechnológiai Eljárásokat Véleményező Bizottság

⁵ Az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásban azon, az integrált szennyezés-megelőzésről és -ellenőrzésről szóló 96/61/EK irányelv alá tartozó létesítmények környezeti engedélyezése zajlik, melyek egyébként nem hatásvizsgálat-kötelesek. Ezen létesítmények nem tartoznak az Egyezmény hatálya alá.

(a továbbiakban: Géntechnológiai Bizottság) véleménye alapján engedélyezi, amennyiben az engedélyezés nemzeti hatáskörbe tartozik.

62. A Géntechnológiai Bizottságban a törvény értelmében részt vesznek a környezetvédelmi, egészségvédelmi, biotechnológiai, valamint fogyasztóvédelmi céllal bejegyzett társadalmi szervezeteknek – az általuk meghatározott módon választott – képviselői is.

63. Az engedélyezési eljárás során a géntechnológiai hatóság – az üzleti titok, a szerzői jog és a fajtaoltalom körébe eső adatok kivételével – az engedély tervezetét társadalmi konzultáció érdekében hivatalos lapjában és honlapján közzéteszi. Az engedély tervezetére a hivatalos lapban való közzétételtől számított 15 napon belül lehet észrevételeket tenni – ezeket az észrevételeket a Géntechnológiai Bizottság további 10 napon belül véleményezi, amely alapján a géntechnológiai hatóság 5 napon belül döntést hoz az engedélyről.

16. A 6. cikk alkalmazását gátló tényezők

64. Nem egységes az illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségek gyakorlata. A civil szervezetek véleménye szerint a hatóságok gyakran szűkítően értelmezik az „érintett nyilvánosság” fogalmát (ez különösen pregnáns az autópálya építések kapcsán), a részvétel érdemét jelentő eljárási cselekményeket formálisan hajtják végre, elmarad a lakossági észrevételek valódi vizsgálata és figyelembe vétele. Hiányosak továbbá a releváns döntéshozatali eljárásokra vonatkozó adatok, statisztikák.

17. További információk a nyilvánosságnak az egyes tevékenységekkel kapcsolatos döntéshozatalban való részvételéről (opcionális)

18. Kapcsolódó web-oldalak

<http://www.ippc.hu/>

<http://www.kvvm.hu>

19. A 7. cikk alkalmazása (a nyilvánosság részvétele a környezettel kapcsolatos tervekre, programokra és irányelvekre vonatkozó eljárásokban)

65. A környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló tervek és programok környezeti vizsgálatát alapvonalaiiban a Kvt., részleteiben az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Kormányrendelet szabályozza. A környezeti vizsgálat szabályozása összhangban van a 2001/42/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel, és ennek megfelelően kiterjed a környezeti értékelés készítésére, a környezet védelméért felelős közigazgatási szervektől vélemény, továbbá az érintett nyilvánosságtól észrevétel kérésére, illetve országhatáron áterjedő jelentős hatás esetén az érintett országgal való konzultációra, valamint ezek eredményeinek a terv, illetve program kidolgozása és a döntéshozatal során történő figyelembevételére.

66. A környezeti vizsgálatra kötelezett terveknel és programoknál (továbbiakban: program) a szabályozás előírja, hogy a környezeti értékelés kidolgozójának már akkor meg kell terveznie és nyilvánosságra is kell hoznia a nyilvánosság tájékoztatásának és észrevételei kikérésének módját, amikor elkészíti az értékelés tematikáját.

A kidolgozónak tájékoztatnia kell az érintett nyilvánosságot a program tervezetének és a környezeti értékelésnek az elkészültéről, és észrevételezésének lehetőségeiről. A tájékoztatás módja attól függően, hogy mennyire széles az érintett nyilvánosság, az országos napilapban történő megjelentetéstől a helyben szokásos módon történő nyilvánosságra hozatalig terjedhet, valamint a kidolgozó honlapján is megjelenteti. Az észrevételezésre legalább 30 napot kell biztosítani. A beérkezett észrevételekre a kidolgozónak figyelemmel kell lennie.

67. Az elfogadásra benyújtott programhoz a kidolgozónak csatolnia kell a környezeti vizsgálat során kapott észrevételek összegzését. A program elfogadásakor ugyancsak figyelemmel kell lenni az észrevételekre. A program elfogadása után biztosítani kell a programhoz való nyilvános hozzáférést, összefoglaló ismertetőt kell készíteni az elfogadásról, és abban ki kell térni az észrevételek figyelembe vételének módjára is. Magát az összefoglaló ismertetőt is nyilvánosságra kell hozni.

A Kvt. általános jelleggel biztosítja a környezetvédelmi társadalmi szervezetek számára az őket érintő környezeti vizsgálatra kötelezett terv, illetve program véleményezésének jogát.

20. A társadalmi részvétel lehetőségei a környezetpolitika alakításában

68. A társadalmi részvételt biztosító főbb testületeket a 16. pont mutatja be. Ezen testületek közül is kiemelt befolyással bír a környezetpolitika alakításában az Országos Környezetvédelmi Tanács, amely a Kvt. szerint a Kormány javaslattevő, véleményező és tanácsadó szerveként működik.

69. A legszélesebb körű közösségi részvételt a társadalmi véleményezés lehetősége biztosítja. A jogszabályok tervezeteivel kapcsolatos formalizált véleményezési eljárások mellett (ld. 71. pont lent) a KvVM a jelentősebb környezetpolitikai dokumentumok tervezeteit széleskörű egyeztetés keretében készíti el, illetve terjeszti elő elfogadásra.

A 2003-2008 közötti időszakra szóló 2. Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP 2) tematikus akcióprogramjai esetében a tárcaközi bizottság albizottságaiban a civil szervezetek képviselői is részt vesznek – a zöld szervezetek Országos Találkozója delegálja őket. Ők képviselik a zöld szervezetek egyeztetett véleményét.

A Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia kidolgozása során a tervezet nyilvános észrevételezésre került, valamint közzétettük, a hozzátartozó számos háttéranyaggal együtt.

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv, a Környezet és Energia Operatív Program és Akciótervei kidolgozása során a mind a KvVM, mind a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség a tervezeteket nyilvános véleményezésre, partnerségi vitára bocsátotta, valamint a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség a civil szervezetek számára több körben nyilvános szakmai fórumot és szakmai egyeztető megbeszélést szervezett.

21. A 7. cikk alkalmazását gátló tényezők

70. A jogszabályi előírások érvényesülése helyi önkormányzati szinten jelentős hiányosságokat mutat. Országos szinten több zöld szervezet kifogásolta, hogy a – stratégia tervezés alapvető szellemiségével ellentétben – a tervek és programok tervezeteit a társadalmi észrevételekre tekintet nélkül fogadják el, a részvétel alapvetően formális.

22. További információk a nyilvánosságnak a környezettel kapcsolatos tervekre és programokra vonatkozó eljárásokban való részvételéről

A környezetvédelmi tervezés sajátos eleme az EU Víz Keretirányelve (2000/60/EK) alapján lefolytatott vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés. Ennek keretében több, NGO-k által javasolt módszer került be a társadalmi részvétel stratégiájába. A korai szakmai együttműködés, a megfelelő határidők illetve a véleményezés szervezetrendszer pozitív példát szolgáltat a hatósági-civil együttműködés egyéb formái kapcsán is.

23. Kapcsolódó web-oldalak

www.kvvm.hu

www.emla.hu

www.jogalkotas.hu

www.euvki.hu

24. A 8. cikk alkalmazása (a nyilvánosság részvétele a végrehajtó jellegű szabályok és/vagy az általánosan kötelező érvényű szabályozó eszközök kidolgozásában)

71. A jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételt általános jelleggel az elektronikus információ szabadságról szóló 2005. évi XC. törvény (a továbbiakban: Eitv.) szabályozza (ld. fent 24. pont).

Az Eitv. előírja a minisztériumok számára, hogy a hatáskörükbe tartozó jogszabály-előkészítésre irányuló koncepciókat, jogszabálytervezeteket, miniszteri rendelet-tervezeteket, valamint a kapcsolódó előterjesztéseket és szakmai indoklásokat honlapjukon közzétegyék. A törvény meghatározza azokat az eseteket és területeket, amelyekre vonatkozóan a tervezetek kivételt képeznek a közzétételi kötelezettség alól.

A minisztérium honlapján lehetőséget kell biztosítani a javaslatok, vélemények fogadására és meg kell jelölni a véleményadásra nyitva álló határidőt – utóbbi a közzétételtől számított legalább 15 nap. A jogszabály előkészítője értékeli az észrevételeket, amelyekről, illetve az elutasítás indokairól összefoglalót készít, és azt honlapján közzéteszi.

72. Környezetvédelmi ügyekben a Kvt. biztosítja a véleményezési jogot a környezetvédelmi társadalmi szervezetek számára a jogszabálytervezetek vonatkozásában. Ezen felül a környezetvédelemmel összefüggő törvényjavaslat és más jogszabály kapcsán kötelező kikérni az OKT állásfoglalását (ld. 16. pont). Igény szerint a KvVM a honlapjára felkerült jogszabálytervezetekről egyénileg is értesíti a társadalmi szervezeteket.

25. A 8. cikk alkalmazását gátló tényezők

73. Gyakori kritika, hogy a jogszabályok tervezetei meglehetősen későn kerülnek társadalmi egyeztetésre, akadályozva ezzel az érdemi véleményformálást. Helyi szinten kialakulatlan az önkormányzati jogi aktusok előzetes véleményezése.

26. További információk a nyilvánosságnak a környezettel kapcsolatos tervekre és programokra vonatkozó eljárásokban való részvételéről (opcionális)

27. Kapcsolódó web-oldalak

www.kvvm.hu
www.oktt.hu
www.emla.hu
www.jogalkotas.hu

28. A 9. cikk alkalmazása (hozzáférés az igazságszolgáltatáshoz)

9. cikk (1) bekezdés (jogorvoslat a környezeti információkhoz való hozzáféréssel kapcsolatban)

74. A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. tv. (ld. 23. pont fent) biztosítja, hogy amennyiben a közérdekű adatra vonatkozó igényét nem teljesítik, az igénylő a bírósághoz fordulhat. A megtagadás jogszerűségét és megalapozottságát az adatot kezelő szerv köteles bizonyítani. A per megindítására a megtagadás közlésétől, illetve a 15 napos adatnyújtási határidő eredménytelen leteltétől számított 30 nap áll az érintett rendelkezésére. A bíróság ezekben az ügyekben soron kívül jár el.

9. cikk (2) bekezdés (jogorvoslat a nyilvánosságnak az egyes tevékenységekkel kapcsolatos döntéshozatalban való részvételével kapcsolatban)

75. A környezetvédelmi hatósági eljárásokban – ideértve pl. a környezetvédelmi engedélyezési (hatásvizsgálati) eljárást – a közigazgatási döntésekkel kapcsolatos jogorvoslati lehetőségeket a korábbiakban már hivatkozott 2004. évi CXL. tv., azaz a Ket. határozza meg.

76. A Ket. értelmében jogorvoslati eljárás lefolytatására az ügyfél, továbbá a döntés rendelkező része által érintett személy kérelme alapján kerülhet sor. Az ügyfél kérelme alapján lefolytatható jogorvoslati eljárások a következők: a fellebbezési eljárás, a bírósági felülvizsgálat, az újrafelvételi eljárás és a méltányossági eljárás.

A leggyakoribb jogorvoslati eljárás a fellebbezés, melynek során az elsőfokú határozatot az ügyfél – az eljárásra meghatározott díj megfizetése mellett – a döntést hozó szervnél megtámadhatja. A fellebbezés nincs jogcímhez kötve, fellebbezni bármely okból lehet, amelyre tekintettel az érintett a döntést sérelmesnek tartja.

Az ügyfél, illetve a kifejezetten rá vonatkozó rendelkezés tekintetében az eljárás egyéb résztvevője a hatóság jogerős határozatának bírósági felülvizsgálatát – a határozat közlésétől számított harminc napon belül – jogszabálysértésre hivatkozással kérheti a közigazgatási ügyekben eljáró illetékes bíróságtól a határozatot hozó hatóság elleni kereset indításával. A keresetindítás határidejét más törvény eltérően is meghatározhatja.

A bírósági felülvizsgálatra csak akkor kerülhet sor, ha a hatósági eljárásban az ügyfél vagy az ügyfelek valamelyike a fellebbezési jogát kimerítette, vagy a fellebbezés a törvény rendelkezései szerint kizárt.

A keresetlevél benyújtásának a döntés végrehajtására nincs halasztó hatálya, az ügyfél azonban a keresetlevélben a döntés végrehajtásának felfüggesztését kérheti.

A bírósági felülvizsgálat eljárásának részletes szabályait a Pp. önálló – a közigazgatási perekre vonatkozó – fejezete határozza meg.

77. Tekintettel arra, hogy a magyar jog a közigazgatási eljárásokban való részvétel – így a jogorvoslathoz való hozzáférés – jogát az „ügyfél” személyéhez telepíti, ezért az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés vizsgálata során fontos kitérni az ügyfél fogalmának tartalmára is.

A Ket. értelmében ügyfél az a természetes vagy jogi személy, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, akinek (amelynek) jogát, jogos érdekét vagy jogi helyzetét az ügy érinti. Ezen túlmenően, ha jogszabály másként nem rendelkezik, a létesítménnyel kapcsolatos, illetve a tevékenység engedélyezésére irányuló eljárásban ügyfél a hatásterületen levő valamennyi ingatlan tulajdonosa és az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jogszerű használója is.

Környezetvédelmi hatósági ügyekben az ügyfél fogalmát kiterjesztően értelmezi a Kvt., amely kimondja, hogy a környezetvédelmi érdekek képviselőire létrehozott egyesületeket és más, politikai pártnak, érdekképviselőnek nem minősülő – a hatásterületen működő – társadalmi szervezeteket a környezetvédelmi közigazgatási hatósági eljárásokban a működési területükön az ügyfél jogállása illeti meg. A környezetvédelmi szervezetek privilegizált ügyféli státuszát erősíti a hatásvizsgálati rendszert lefektető, többször hivatkozott 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet, amely megállapítja, hogy a Kvt. szerinti környezetvédelmi szervezet mindig érdekeltnek minősül.

78. A környezetvédelmi engedélyezési eljárást lezáró határozat bírósági felülvizsgálhatóságával, valamint a környezetvédelmi szervezetek ügyféli jogainak érvényesülésével a Legfelsőbb Bíróság is foglalkozott, az 1/2004. közigazgatási jogegységi határozatában.

A határozat megállapította, hogy a környezetvédelmi hatósági eljárásban a közigazgatási ügy érdemében hozott, és így bíróság által felülvizsgálható a környezetvédelmi engedély megadására vonatkozó hatósági határozaton kívül az engedély iránti kérelmet elutasító határozat is. Emellett a környezetvédelmi társadalmi szervezeteket az ügyfél jogállása – azaz keresetindítási jog – illeti meg azokban az eljárásokban, amelyekben jogszabály a környezetvédelmi hatóság, mint szakhatóság állásfoglalásának beszerzését írja elő. Ennek értelmében a környezetvédelmi társadalmi szervezetek az Egyezményen túlmenően mindazon, nem primer környezetvédelmi hatósági eljárások széles körében is ügyféli jogosultságot szereztek, melyekben az eljárás fő felelőse nem a környezetvédelmi hatóság, de ahol a környezetvédelmi hatóság részleges engedélyezési feladatokkal bír.

9. cikk (3) bekezdés (általános keresetindítási jog a környezetre vonatkozó jogszabályok – hatóságok vagy magánszemélyek által történő – megsértése esetén)

79. A Kvt. lehetővé teszi, hogy környezetveszélyeztetés, környezetszennyezés vagy környezetkárosítás esetén a környezetvédelmi társadalmi szervezet a környezet védelme érdekében jogosult fellépni, és – amellett, hogy az illetékes szervtől intézkedés megtételét kérheti – pert indíthat a környezethasználó ellen. Az ilyen típusú per irányulhat a jogsértő magatartás megszüntetésére, valamint a kár megelőzéséhez szükséges intézkedések megtételére kötelezésre egyaránt.

Ezen túlmenően, a 20. pontban kifejtettek szerint a 2004. évi XXIX. tv. általános jelleggel lehetőséget biztosít bárki számára panasz, illetve közérdekű bejelentés megtételére a tárgykörben eljárásra jogosult szervnél.

9. cikk (4) bekezdés (a jogorvoslati eljárások során hozott intézkedések, az eljárás „hatékonysága”, az eljárás költségei)

80. A fentiekben ismertetett jogorvoslati eljárások során – a jogorvoslati eljárás típusától függően – a fellebbezés elbírálására jogosult közigazgatási szerv, illetve a bíróság a közigazgatási szerv döntését helybenhagyhatja, megváltoztathatja, valamint megsemmisítheti, és a szervet megismételt eljárásra kötelezheti. A megismételt eljárás során a közigazgatási szervet a másodfokon hozott közigazgatási határozat, bírósági felülvizsgálat esetén az eljáró bíróság határozatának rendelkező része és indoklása is köti, az eljárás és a határozathozatal során annak megfelelően köteles eljárni.

81. A környezetvédelmi hatósági eljárásokkal kapcsolatos díjakat – így a jogorvoslati eljárás díjait – a környezetvédelmi, természetvédelmi, valamint a vízügyi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 33/2005. (XII. 27.) KvVM rendelet szabályozza. A rendelet értelmében a jogorvoslati eljárás díja főszabály szerint a rendelet mellékletében az egyes ügytípusokra általánosan meghatározott igazgatási szolgáltatási díjtétel 50%-a.

Az 50%-os tétel alól a rendelet kivételeket is meghatároz. Így az egységes környezethasználati engedélyezés hatálya alá tartozó, továbbá a környezeti hatásvizsgálat köteles tevékenységeknél a jogorvoslati eljárás díja a természetes személyek esetében jelentősen csökkentett mértékű, a rendelet mellékletében meghatározott díjtétel 1%-a.

Szintén kivételt képeznek a társadalmi szervezetek által kezdeményezett jogorvoslati eljárások, amennyiben az adott engedélyezési eljárás nem a társadalmi szervezet kérelmére indult – ekkor az eljárás díja szintén a rendelet mellékletében meghatározott díjtétel 1%-a.

Az így meghatározott díjtétel olyan méltányos összeg, amely lehetővé teszi az érintett nyilvánosság számára a jogorvoslathoz való joga gyakorlását.

82. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. tv. – az általános polgári jogi bírósági eljárások illetékétől eltérően és rendkívül méltányosan – tételesen meghatározza a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránti eljárással kapcsolatos illetéket, ez főszabály szerint 16 500 forint.

9. cikk (5) bekezdés (a nyilvánosság tájékoztatása a jogorvoslati lehetőségekről)

83. A Ket. értelmében a közigazgatási szerv döntésének tartalmaznia kell a fellebbezés benyújtásának lehetőségéről való tájékoztatást, beleértve a fellebbezés elektronikus úton való benyújtását, valamint a keresetindítást is. A határozatot közölni kell az ügyféllel, valamint azzal, akire nézve a határozat jogot vagy kötelezettséget állapít meg.

29. A 9. cikk alkalmazását gátló tényezők

84. Említést érdemel, hogy környezetvédelmi szempontból releváns, bár nem az Egyezmény hatálya alá tartozó hatósági ügyben (pl. útépítés építési engedélyezési eljárása) visszatartóan magas a jogorvoslathoz kapcsolódó eljárási illetékek mértéke. Főleg a második pillér hatékony érvényesülését jelentősen gátló tényező a bírósági felülvizsgálat rendkívül hosszadalmas volta.

További gátló tényező, hogy míg az eljáró környezetvédelmi hatóságok rendelkeznek az Egyezményből fakadó jogosultságokkal kapcsolatos ismeretekkel, jelentős az ismerethiány a bíróságoknál.

30. További információk az igazságszolgáltatáshoz való hozzáféréssel kapcsolatban
(opcionális)

31. Kapcsolódó web-oldalak

www.kvvm.hu

<http://abiweb.obh.hu/abi>